

Handreiking

Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	3
2	Doel van de handreiking	4
3	Rollen en verantwoordelijkheden	5
4	Routes en de keuze van de jongere	6
5	Route 1: Verlengde opvang	9
	Toelichting	10
6	Route 2: Direct volledig zelfstandig wonen	13
	Toelichting	13
7	Lokale samenwerkingsafspraken	15
8	Begrippenlijst	16

1 Aanleiding

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) met een verblijfsvergunning worden in gemeenten opgevangen in de kleinschalige opvang (KSO) en binnen Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) door Nidos. Als de amv 18 jaar wordt, vervallen de bijbehorende amv-voorzieningen. De jongere wordt dan geacht wegwijst te zijn en zichzelf te kunnen redden in de Nederlandse samenleving. Naast de ontwikkeling van de jongere is het voor de voortzetting van de integratie van de jongere van belang dat randvoorwaarden zoals huisvesting, inkomen, een sociaal netwerk, zorg en begeleiding geregeld zijn bij het bereiken van deze leeftijd. Als dit vanaf de 18-jarige leeftijd niet goed is geregeld, zijn er risico's zoals schoolverzuim, schulden, vereenzaming en overlast.

De overgang naar volledig zelfstandig leven bij het bereiken van de leeftijd van 18 is voor een amv niet altijd een eenvoudige opgave. Daarom heeft de rijksoverheid het mogelijk gemaakt dat amv's die 18 jaar worden en dat willen, vanaf 1 januari 2023 tot maximaal 21 jaar in hun opvanggezin of de kleinschalige opvang kunnen blijven wonen en worden begeleid in de vorm van Verlengde opvang. De Verlengde opvang bestaat uit begeleiding en huisvesting en zal ertoe bijdragen dat de overgang naar meerderjarigheid minder stroef verloopt voor deze jongeren. Zij krijgen hierdoor de kans om zachter te landen in de Nederlandse samenleving. Nidos geeft in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid (structureel) uitvoering aan deze vorm van Verlengde opvang. Nidos doet dat deels zelf via opvanggezinnen en Nidos Eigen Opvang (NEO) en deels via contractpartners in de kleinschalige opvang, net zoals dat bij amv's tot aan 18 jaar ook gebeurt.

2 Doel van de handreiking

De betrokken partijen Nidos, opvangpartners (contractpartner/opvangouder) en gemeente werken samen vanuit ieders verantwoordelijkheid en bevoegdheid om de jongere kwalitatief zo goed mogelijk te ondersteunen in zijn of haar proces naar zelfredzaamheid en integratie. De volgende uitgangspunten zijn leidend in de overgang naar 18 jaar en de periode daarna:

- Het belang van de jongere staat centraal en is leidend.
- Doel is gezamenlijk een doorgaande lijn te realiseren voor de amv op het gebied van huisvesting, opleiding/werk, financiën, sociaal netwerk, begeleiding en zo nodig zorg.

Deze handreiking biedt informatie over hoe de overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden en de periode erna op basis van de bovenstaande uitgangspunten eruit ziet. Zowel de Verlengde opvang (route 1) als volledig zelfstandig wonen (route 2) zijn onderdeel van deze handreiking. Daarnaast wordt er inzicht in de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse betrokken partijen geboden. Tevens wordt er een overzicht geboden van de stappen die nodig zijn om deze overgang en de samenwerking daarin zo soepel mogelijk te laten verlopen. Tot slot biedt deze handreiking een basis voor lokale samenwerkingsafspraken tussen gemeente, Nidos, contractpartner(s) en eventuele andere partijen.

Deze handreiking is opgesteld voor beleidsmedewerkers, managers, jeugdbeschermers, mentoren, medewerkers van het sociaal wijkteam en overige betrokken partners.

Deze handreiking is geschreven door Nidos en de VNG met inbreng van contractpartners van Nidos en afgestemd met het ministerie van Justitie en Veiligheid.

De handreiking is geldig vanaf 1 januari 2023. Vanaf dat moment is de eerdere handreiking 'Overdracht van amv's die 18 jaar worden' (2017) niet meer van toepassing.

3 Rollen en verantwoordelijkheden

Amv's met een verblijfsvergunning kunnen bij de overgang bij 18 jaar en de periode hierna te maken krijgen met verschillende partijen. Voor de amv's zelf en deze partijen gelden de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

- De voormalige amv is verantwoordelijk voor zijn of haar eigen leven, inclusief bijbehorende besluiten;
- Nidos:
 - Als wettelijk vertegenwoordiger van de amv vanuit de voogdij tot 18 jaar. Zodra de amv 18 jaar en dus meerderjarig is, vervalt deze verantwoordelijkheid. Onderdeel van deze voogdijtaak is begeleiding bij de gezinsherenigingsprocedure.
 - Als opdrachtnemer van de Verlengde opvang (in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid).
 - Als opdrachtgever van de contractpartners die in opdracht van Nidos de Verlengde opvang uitvoeren.
 - Als uitvoerder van een deel van de Verlengde opvang:
 - via het bieden van begeleiding van jongeren en opvangouders, inclusief het verstrekken van een opvangvergoeding aan opvangouders. De begeleiding vindt plaats door de OWG18+ begeleider die - in principe - dezelfde medewerker (jeugdbeschermer) is die tot aan de 18e verjaardag van de jongere de rol als voogd vervulde.
 - via het bieden van huisvesting en begeleiding in de kleinschalige opvang van Nidos (NEO).
 - Als uitvoerder van begeleiding bij de gezinsherenigingsprocedure voor jongeren in de Verlengde opvang, als sprake is van een reeds lopend traject. Nidos continueert deze begeleiding totdat de fase waarin het traject zich bevindt, is afgerond.
- Opvangouder, indien de (voormalig) amv in een opvanggezin woont, die veiligheid, opvang en ondersteuning biedt aan de jongere.
- Contractpartner als uitvoerder van huisvesting en begeleiding in de kleinschalige opvang tot 18 jaar en de Verlengde opvang van 18 tot maximaal 21 jaar, in opdracht van Nidos.
- De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van vervolghuisvesting op basis van de taakstelling¹, begeleiding bij inburgering en, zo nodig andere ondersteuning zoals inkomensvoorziening, begeleiding, verlengde jeugdhulp en zorg.

¹ Op basis van het bestuursakkoord verhoogd asielinstroom 2015.

4 Routes en de keuze van de jongere

Voor de amv met een verblijfsvergunning is het mogelijk om na de achttiende verjaardag gebruik te maken van de Verlengde opvang (route 1). De jongere kan er ook voor kiezen om direct volledig zelfstandig te gaan wonen (route 2). Bij de Verlengde opvang blijft de jongere wonen in het opvanggezin of de kleinschalige opvang met begeleiding (variant A). De jongere kan er eventueel ook voor kiezen om door te stromen naar de ambulante variant van de Verlengde opvang (variant B), waarbij hij al wel zelfstandig gaat wonen, maar hierbij begeleiding blijft ontvangen vanuit de Verlengde opvang door Nidos of contractpartner.

Het is belangrijk dat de jongere een afgewogen besluit neemt. De keuze van de jongere is leidend. Het is de bedoeling dat de jongere vlak voor 17,5 jaar deze keuze maakt, zodat er nog voldoende ruimte is om de benodigde voorbereidingen te treffen.

Het proces verloopt als volgt:

In contact met de jongere, de familie en het sociaal en professioneel netwerk verzamelt de jeugdbeschermer feiten, visies en meningen over de ontwikkeling van de jongere op de verschillende leefgebieden¹ en over zijn omstandigheden. In ieder geval raadpleegt de jeugdbeschermer de opvangouder(s) of mentor KSO en school, maar afhankelijk van de persoonlijke situatie van de jongere kan het bijvoorbeeld ook gaan om het raadplegen van andere deskundigen zoals een intercultureel mediator of een zorgverlener. Als de jongere al in beeld is bij de gemeente (bijvoorbeeld op grond van de Wet Inburgering), wordt ook de vanuit de gemeente betrokken professional geraadpleegd. De jeugdbeschermer weegt op methodische wijze de verzamelde informatie over de ontwikkeling van de jongere en komt op basis daarvan tot een advies aan de jongere over wat het beste aansluit bij de ontwikkeling van de jongere (Verlengde opvang of volledig zelfstandig wonen) en wat er eventueel nog aanvullend nodig is.

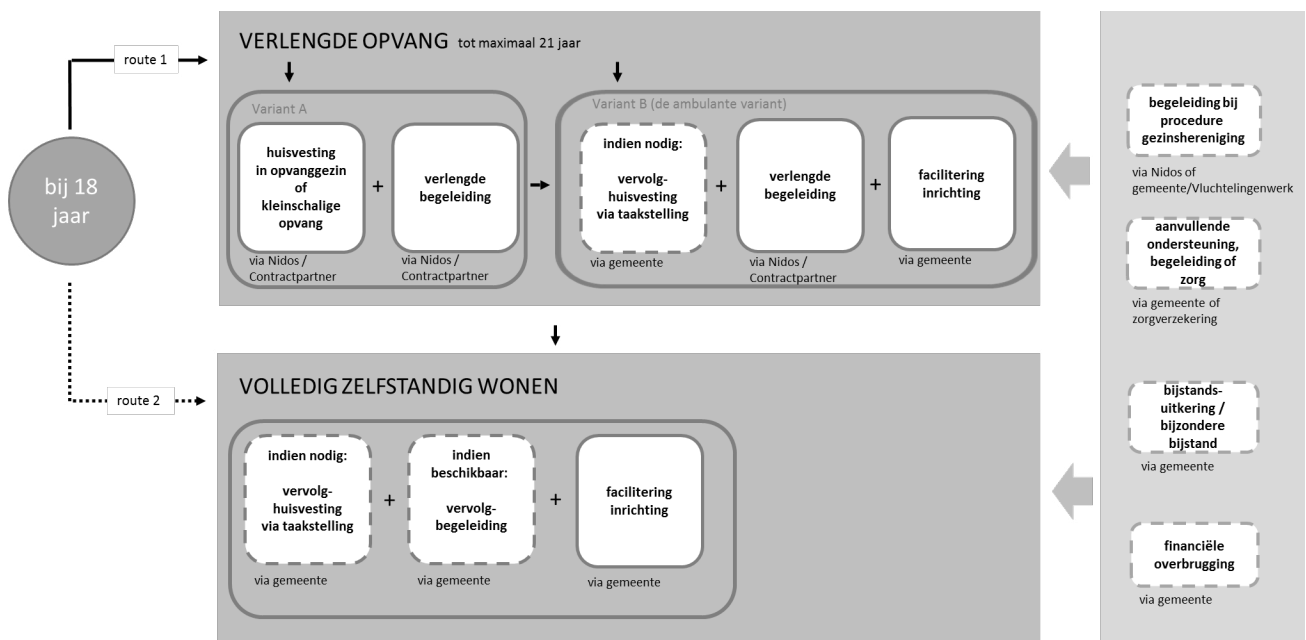
Daarnaast ondersteunt de jeugdbeschermer samen met opvangouder(s) of mentor KSO de jongere bij het verzamelen van informatie over beide routes, zodat de jongere inzicht heeft in de keuze die voor hem ligt en hij tot een afgewogen besluit kan komen.

In sommige gemeenten is het mogelijk om (een deel van) deze informatie via een specifiek amv-overleg te verzamelen waar meerdere organisaties/professionals vanuit diverse disciplines bij aangesloten zijn. Via lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7) kan worden afgesproken op welke wijze dit overleg en deze informatie-uitwisseling plaatsvindt.

De jongere maakt een keuze op basis van de informatie over de Verlengde opvang (in het opvanggezin/KSO of eventueel de ambulante variant), volledig zelfstandig wonen en het advies van de jeugdbeschermer. De jeugdbeschermer en opvangouder(s) of mentor ondersteunen de jongere bij het maken van zijn keuze. Deze keuze wordt als doel opgenomen in het begeleidingsplan van de jongere, zodat hier stapsgewijs en in samenwerking met het netwerk van de jongere naartoe kan worden gewerkt. Zodra de jongere de keuze heeft gemaakt, informeert de jeugdbeschermer de betrokken partijen over de keuze van de jongere.

¹ Levensgebieden zijn: de opvoedsituatie, gezondheid, ontwikkeling op persoonlijk gebied (school/werk/hobby's, agency), verwachtingen en toekomstperspectief, sociaal netwerk en ontwikkeling van zelfredzaamheidsvaardigheden.

De mogelijkheden zien er als volgt uit:

Hierna volgt een toelichting op de verschillende elementen uit het schema:

- **Huisvesting in opvanggezin of kleinschalige opvang (via Nidos/contractpartner)**
De jongere blijft als hij 18 jaar wordt wonen in het opvanggezin van Nidos of de kleinschalige opvang van Nidos of contractpartners van Nidos. Deze huisvesting is altijd gekoppeld aan begeleiding.
- **Verlengde begeleiding (via Nidos/contractpartner)**
Als de jongere in een opvanggezin woont, vindt de begeleiding van de jongere en de opvangouder(s) plaats door de OWG18+ begeleider van Nidos. Dit is – in principe – dezelfde medewerker (jeugdbeschermer) die tot aan de 18e verjaardag van de jongere de rol als voogd¹ vervulde. In de kleinschalige opvang wordt de jongere – in principe – door dezelfde mentor begeleid. In beide situaties geldt dit ook als de jongere kiest voor de ambulante variant van Verlengde opvang.
De OWG18+ begeleider en opvangouder of mentor ondersteunen de jongere op diverse leefgebieden, zoals school, netwerk, geld, administratie, werk, vrije tijd, gezondheid en bereiden de jongere voor op zelfstandig wonen / vervolghuisvesting. De begeleiding is cultuur- en trauma sensitief en gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en integratie van de jongere. De begeleiding wordt – in samenspraak met de jongere – afgestemd op eventuele andere begeleiding vanuit de (jeugd)zorg, inburgering, e.d., om overlap te voorkomen.
- **Vervolghuisvesting via taakstelling (via gemeente)**
Als de jongere samen met de begeleiding via de reguliere weg geen passende vervolghuisvesting heeft gevonden, dan biedt de gemeente vervolghuisvesting via de taakstelling. De gemeente maakt hierover afspraken met woningcorporatie(s) en/of andere (particuliere) huisvestingsaanbieders.
- **Vervolgbegleiding (via gemeente)**
De gemeente kan ervoor kiezen om een vorm van begeleiding beschikbaar te maken voor jongeren en/of statushouders. Als de jongere volledig zelfstandig gaat wonen, kan hij in dat geval ervoor kiezen hiervan gebruik te maken. De gemeente bepaalt hoe hier uitvoering aan wordt gegeven.
- **Facilitering van inrichting (via gemeente)**
De jongere wordt in de inrichting van de vervolghuisvesting gefaciliteerd door de gemeente. Dit kan in natura of via een (gedeeltelijke) gift of lening. In de ene gemeente gaat dit via bijzondere bijstand, in de andere via de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening.

1 Als de jongere 18 jaar wordt, vervalt deze voogdijtaak van rechtswege

- **Begeleiding bij procedure gezinshereniging (via Nidos of gemeente/Vluchtelingenwerk)**

Als de jongere 18 jaar wordt, al in een traject voor de procedure van gezinshereniging zit en kiest voor Verlengde opvang, dan continueert de gezinsherenigingsfunctionaris van Nidos de begeleiding totdat de fase waarin het traject zich bevindt, is afgerond. Hierna draagt de functionaris gezinshereniging de begeleiding over aan de door de gemeente gecontracteerde partij of Vluchtelingenwerk. Als na de 18e verjaardag het traject voor gezinshereniging wordt opgestart of als een jongere in een traject voor gezinshereniging zit en bij 18 kiest voor volledig zelfstandig wonen, dan vindt de begeleiding van de gezinsherenigingsprocedure plaats via de door de gemeente gecontracteerde partij of Vluchtelingenwerk.

- **Aanvullende ondersteuning, begeleiding of zorg (via gemeente of zorgverzekering)**

Als een jongere nog (aanvullende) ondersteuning, begeleiding of zorg nodig heeft, of als voor 18 al jeugdhulp is ingezet en er na 18 wordt ingezet op een verlenging hiervan, kan de jongere hierop een beroep doen via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Zorgverzekeringswet, de Jeugdwet (verlengde jeugdhulp), de Wet Langdurige Zorg en/of de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening.

- **Bijstandsuitkering / bijzondere bijstand (via gemeente)**

Over het algemeen zullen jongeren inkomen hebben via DUO en/of werk. Als een jongere na zijn 18e niet naar school kan gaan en niet kan werken, is bijstand en bijzondere bijstand van toepassing. Dit geldt niet als jongeren gebruik maken van de Verlengde opvang in een opvanggezin (vanwege de opvangvergoeding aan opvangouders).

- **Financiële overbrugging (via gemeente)**

Als er een financiële overbrugging nodig is voor de periode tussen de eerste dag van meerderjarigheid en de eerste betaling vanuit DUO of bijstand, dan biedt de gemeente dit. Met deze financiële overbrugging kan de jongere in de Verlengde opvang in de dagelijkse kosten voor zijn levensonderhoud voorzien, zoals voeding, kleding, verzorging en verzekering. Dit geldt niet als jongeren gebruik maken van de Verlengde opvang in een opvanggezin (vanwege de opvangvergoeding aan opvangouders). Bij jongeren die zelfstandig wonen gaat het daarnaast ook om de huisvestingskosten.

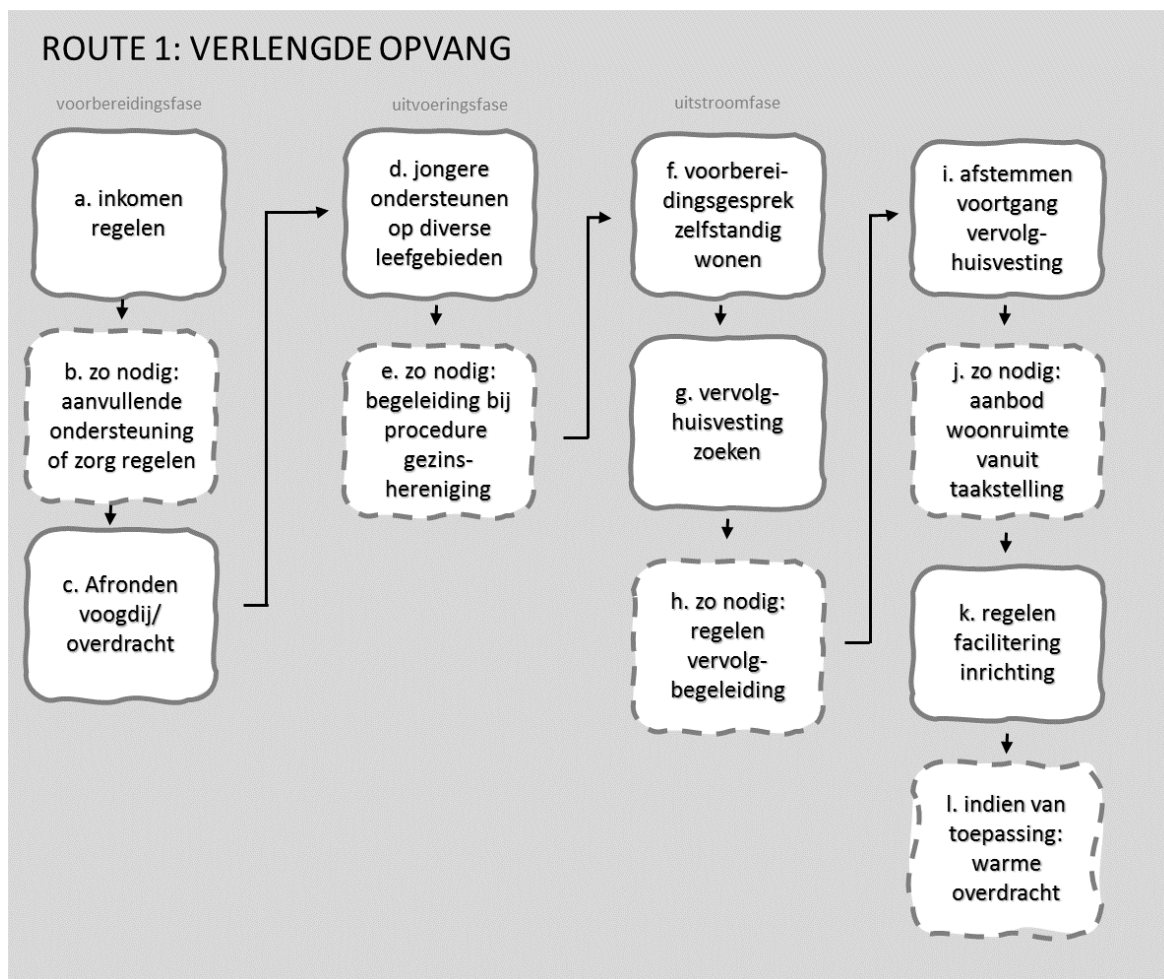
5 Route 1: Verlengde opvang

Bij de uitvoering van de Verlengde opvang gelden de volgende principes:

1. Doelgroep:
 - amv met verblijfsvergunning
 - die in de kleinschalige opvang en opvanggezinnen verblijven
 - van 18 tot maximaal 21 jaar
2. Doel:
 - na het 18e jaar een doorgaande lijn aanbieden op het gebied van wonen en begeleiding in de kleinschalige opvang of opvanggezin, ter bevordering van de zelfredzaamheid en integratie van de jongere
3. Basis voor verlenging:
 - de jongere (en indien van toepassing samen met het gezin) heeft de regie in het al dan niet gebruiken van de Verlengde opvang
 - de begeleidingsbehoefte van de jongere is daarnaast leidend voor het aanbieden van de Verlengde opvang, waarin het advies van de jeugdbeschermer (dat mede op basis van input van het betrokken professioneel netwerk tot stand komt) wordt meegenomen
 - er is een terugkeeroptie indien nodig, om voorzichtigheid met uitstromen te voorkomen
 - (externe factoren kunnen van invloed zijn op het gebruik van de Verlengde opvang)
4. De Verlengde opvang biedt:
 - cultuur- en traumasensitieve begeleiding
 - bevordering van zelfredzaamheid en integratie
 - begeleiding op diverse leefgebieden, zoals school, netwerk, geld, administratie, werk, vrije tijd en gezondheid
 - huisvesting in woningen, groepen, gezin of op individuele basis
5. Er is sprake van continuïteit als begeleiding bij de gezinsherenigingsprocedure van toepassing is tijdens de overgang naar meerderjarigheid.
6. De Verlengde opvang biedt geen:
 - zorg, jeugdhulp, wmo, budgetbeheer of -coaching en schuldhulpverlening; hiervoor gelden de reguliere kanalen
 - vervolghuisvesting; hierin wordt – indien de behoefte er is – voorzien op basis van de taakstelling
 - inkomensvoorziening

*zie uitleg bij hoofdstuk 4.

Hierna staan de stappen genoemd die de diverse betrokken partijen samen met de jongere nemen om tot een soepele instroom in, uitvoering van en uitstroom uit de Verlengde opvang te komen.

Toelichting

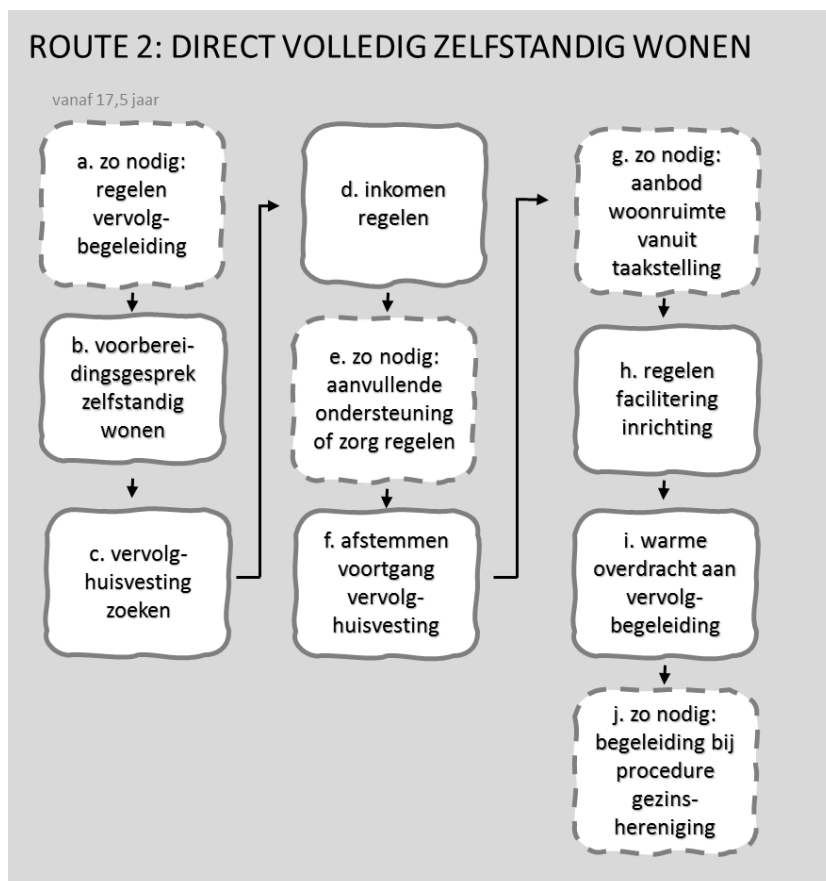
ROUTE 1: VERLENGDE OPVANG			
Voorbereidingsfase Verlengde opvang			
Let op: als de jongere voor de ambulante variant van de Verlengde opvang heeft gekozen, worden gedurende deze voorbereidingsfase ook de stappen f, g, h, i, j en k uitgevoerd			
a. Inkomen regelen	Leeftijdseis verschilt per situatie	Jongere, met ondersteuning van jeugdbeschermer en opvangouder/mentor KSO	Afhankelijk van de situatie van de jongere kan het gaan om een scholierentegemoetkoming, studiefinanciering, bijstand, bijzondere bijstand of een combinatie hiervan. Het kan zijn dat een jongere kosten moet maken in de periode waarin het besluit nog niet is afgegeven of de betaling nog niet is uitgevoerd. In dat geval wordt gehandeld volgens de lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7) die over deze overbruggingsperiode gefinancierd door de gemeente zijn gemaakt.
b. Zo nodig aanvullende ondersteuning, begeleiding en/of zorg regelen		Jeugdbeschermer samen met de jongere	

ROUTE 1: VERLENGDE OPVANG				
Vorbereidingsfase Verlengde opvang				
Let op: als de jongere voor de ambulante variant van de Verlengde opvang heeft gekozen, worden gedurende deze voorbereidingsfase ook de stappen f, g, h, i, j en k uitgevoerd				
c.	Afronden voogdij / overdracht	Vlak voor 18 jaar	Jongere, jeugdbeschermer en opvangouder/mentor KSO	Als de jongere in de kleinschalige opvang woont, vindt er een overdrachtsgesprek plaats tussen de jeugdbeschermer, de jongere en de mentor. Als de jongere in een opvanggezin woont, blijft de jeugdbeschermer vanaf dat moment niet meer als voogd maar wel als OWG18+ begeleider betrokken. In dat geval richt het gesprek zich specifiek op de veranderende rollen en verantwoordelijkheden van zowel de jongere, de opvangouder(s) als de jeugdbeschermer.
Uitvoeringsfase Verlengde opvang				
d.	Jongere ondersteunen op diverse leefgebieden en bieden van opvang		Opvangouder/OWG18+ begeleider (Nidos) of mentor KSO	Aandachtspunten bij de begeleiding: Zodra de jongere 18 jaar wordt, wordt hij door de OWG18+ begeleider of mentor KSO gestimuleerd om zich in te schrijven als reguliere woningzoekende (als dit voor 18 nog niet mogelijk was). Tijdens deze uitvoeringsfase wordt er ook periodiek bij stilgestaan of en hoe lang de Verlengde opvang (variant A of B) nodig is. Het is hierbij belangrijk dat de jongere inzicht heeft in de mogelijke vervolgstap, zodat hij hierover een goede afweging kan maken. De OWG18+ begeleider en opvangouder(s) of mentor KSO ondersteunen de jongere bij het verzamelen van informatie. Hierbij kan het sociaal en professioneel netwerk van de jongere vanuit verschillende leefgebieden worden betrokken. De OWG18+ begeleider en opvangouder(s) of mentor KSO ondersteunen de jongere bij zijn keuze. Als de Verlengde opvang niet meer nodig is, informeert de OWG18+ begeleider of de mentor KSO de betrokken partij(en) volgens de lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7) en start de uitstroombfase.
e.	Zo nodig: begeleiding bij procedure gezins-hereniging		Functionaris gezinshereniging (Nidos)/ door de gemeente gecontracteerde partij/ Vluchtelingenwerk En jongere, met ondersteuning van opvangouder/ OWG18+ begeleider of mentor KSO	
Let op: als de jongere tijdens de uitvoeringsfase voor de ambulante variant van de Verlengde opvang kiest, worden gedurende deze uitvoeringsfase ook de stappen f, g, h, i, j en k uitgevoerd				
Uitstroombfase Verlengde opvang				
f.	Vorbereidings-gesprek voor zelfstandig wonen	6 maanden vooraf aan zelfstandig wonen	Jongere, OWG18+ begeleider en opvangouder of mentor KSO en een vertegenwoordiger vanuit de gemeente	Te bespreken acties (wie doet wat wanneer) met betrekking tot: huisvesting, inkomensvoorziening, onderwijs en/of werk, begeleiding, zorgvraag, ondersteuning, en bijzonderheden zodat dit bij de overgang naar zelfstandig wonen geregeld is. Afspraken worden vastgelegd.
g.	Vervolghuisvesting zoeken	6 maanden vooraf aan zelfstandig wonen	Jongere, met ondersteuning van opvangouder/OWG18+ begeleider of mentor KSO	Bij deze stap wordt de jongere aangemeld voor vervolghuisvesting op grond van de huisvestingstaakstelling statushouders bij de gemeente volgens de lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7). De gemeente heeft een periode van maximaal 6 maanden om te zoeken naar vervolghuisvesting. Nidos/contractpartner spannen zich – samen met de jongere – in om via de reguliere weg vervolghuisvesting te vinden. Hierbij kan worden gedacht aan ondersteuning bij de zoektocht naar een kamer, waarbij bijvoorbeeld wordt gekeken of er mogelijkheden zijn in het netwerk van de jongere, via zijn eerdere inschrijving als woningzoekende of via studentenhuisvesting. Mocht het in voorkomende gevallen niet lukken om via de reguliere weg vervolghuisvesting te vinden, dan gaat de gemeente over tot een aanbod van huisvesting aan de jongere (zie ook stappen i en j).

ROUTE 1: VERLENGDE OPVANG				
Vorbereidingsfase Verlengde opvang				
Let op: als de jongere voor de ambulante variant van de Verlengde opvang heeft gekozen, worden gedurende deze voorbereidingsfase ook de stappen f, g, h, i, j en k uitgevoerd				
h.	Zo nodig regelen vervolg-begeleiding		Wie dit doet wordt bepaald bij stap f	Dit is van toepassing als binnen de gemeente een vorm van begeleiding beschikbaar is voor jongeren en/of statushouders.
i.	Afstemming voortgang vervolghuisvesting	Conform lokale samenwerkingsafspraken	Gemeente en Nidos/contractpartner	Als de jongere – met eventuele ondersteuning – zelf vervolghuisvesting gevonden heeft, stelt Nidos/contractpartner hiervan de gemeente volgens de hierover gemaakte procesafspraken op de hoogte. Veelal zal dit plaatsvinden via het periodieke overleg.
j.	Zo nodig: aanbod woonruimte aan jongere	Binnen 6 maanden na voorbereidingsgesprek	Gemeente / woningcorporatie namens gemeente	De gemeente gaat over tot het aanbieden van passende vervolghuisvesting op basis van de taakstelling, als de jongere zelf geen passende huisvesting heeft gevonden. Een huisvestingsaanbod door de gemeente kan de jongere niet weigeren.
k.	Regelen facilitering inrichtingskosten	Zodra huurcontract is getekend of zoveel eerder als dat mogelijk is.	Jongere met ondersteuning van opvangouder/OWG18+ begeleider of mentor KSO	
l.	Indien van toepassing: warme overdracht	Tijdig, maar in ieder geval vóór de verhuizing	Jongere, opvangouder en OWG18+ begeleider of mentor KSO en de uitvoerende organisatie van vervolgbegeleiding	Tijdens de overdracht wordt de stand van zaken en de eventueel benodigde vervolgacties op de diverse leefgebieden' besproken. De in de overdracht benoemde aandachtspunten worden vastgelegd.

6 Route 2: Direct volledig zelfstandig wonen

Hierna staan de stappen genoemd die de diverse betrokken partijen samen met de jongere nemen om tot een soepele overgang naar volledig zelfstandig wonen bij 18 jaar te komen.

Toelichting

ROUTE 2: DIRECT VOLLEDIG ZELFSTANDIG WONEN

Bij 17,5 jarige leeftijd

a.	Zo nodig regelen vervolg-begeleiding		Jeugdbeschermer en door gemeente aangewezen uitvoerder voor vervolgbegeleiding	Wijze waarop dit gebeurt, is opgenomen in de lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7). Dit is van toepassing als binnen de gemeente een vorm van begeleiding beschikbaar is voor jongeren en/of stathouders.
b.	Vorbereidingsgesprek voor volledig zelfstandig wonen	Bij 17,5 jarige leeftijd	Jongere, jeugdbeschermer, mentor KSO/opvangouder en door gemeente aangewezen uitvoerder voor vervolgbegeleiding	Te bespreken acties (wie doet wat wanneer) met betrekking tot: huisvesting, inkomensvoorziening, onderwijs en/of werk, begeleiding, zorgvraag, ondersteuning, en bijzonderheden zodat dit voor het bereiken van de 18 jarige leeftijd geregeld is. Afspraken worden vastgelegd.

ROUTE 2: DIRECT VOLLEDIG ZELFSTANDIG WONEN

c.	Vervolghuisvesting zoeken	Z.s.m. na 17,5 jarige leeftijd	Jongere, met ondersteuning van jeugdbeschermer en mentor KSO	Bij deze stap wordt de jongere aangemeld voor vervolghuisvesting op basis van de taakstelling bij de gemeente volgens de lokale samenwerkingsafspraken (zie hoofdstuk 7). De gemeente heeft een periode van maximaal 6 maanden om te zoeken naar vervolghuisvesting. Het is de taak van Nidos om – samen met de jongere – de nodige voorbereidingen voor vervolghuisvesting te treffen. Hierbij kan worden gedacht aan (toezien op) ondersteuning bij de zoektocht naar een kamer, check van huurcontract, en hulp bij verhuizing. Bij de zoektocht naar een kamer wordt bijvoorbeeld gekeken of er mogelijkheden zijn in het netwerk van de jongere, via inschrijving als woningzoekende of via studenten-huisvesting. De gemeente gaat over tot een aanbod van passende huisvesting aan de jongere (zie ook stap e en f), als het de jongere niet lukt om via de reguliere weg passende vervolghuisvesting te vinden.
d.	Inkomen regelen	Leeftijdseis verschilt per situatie	Jongere, met ondersteuning van jeugdbeschermer en mentor KSO	Afhankelijk van de situatie van de jongere kan het gaan om een scholierentegemoetkoming, studiefinanciering, bijstand, bijzondere bijstand of een combinatie hiervan. Het kan zijn dat een jongere kosten moet maken in de periode waarin het besluit nog niet is afgegeven of de betaling nog niet is uitgevoerd. In dat geval wordt gehandeld volgens de lokale samenwerkingsafspraken die over deze overbruggingsperiode gefinancierd door de gemeente zijn gemaakt.
e.	Zo nodig aanvraag indienen aanvullende ondersteuning en begeleiding		Jeugdbeschermer samen met de jongere	
f.	Afstemming gemeente- Nidos over voortgang van vervolghuisvesting	Conform procesafspraken	Gemeente en Nidos/ Contractpartner	In het periodiek overleg vindt de afstemming plaats over de voortgang per jongere op het gebied van vervolghuisvesting. Als de jongere – met eventuele ondersteuning – zelf vervolghuisvesting gevonden heeft, stelt Nidos hiervan de gemeente volgens de hierover gemaakte procesafspraken op de hoogte.
Voor de 18de verjaardag van de amv				
g.	Zo nodig: aanbod woonruimte aan jongere		Gemeente / woningcorporatie namens gemeente	Indien de jongere geen passende huisvesting heeft gevonden, zal de gemeente overgaan tot het aanbieden van vervolghuisvesting op grond van de huisvestingstaakstelling statushouders. Een passend huisvestingsaanbod door de gemeente kan de jongere niet weigeren.
h.	Regelen facilitering inrichtingskosten	Zodra huurcontract is getekend of zoveel eerder als dat mogelijk is.	Jongere met ondersteuning vanuit jeugdbeschermer en mentor KSO	
i.	Warme overdracht	Tijdig, maar in ieder geval vóór de 18de verjaardag	Jongere, jeugdbeschermer, mentor KSO/ opvangouder(s) en de uitvoerende organisatie van vervolgbegeleiding	Tijdens de overdracht wordt de stand van zaken en de eventueel benodigde vervolgacties op de diverse leefgebieden besproken. De in de overdracht benoemde aandachtspunten worden vastgelegd.
i.	Zo nodig: overdracht begeleiding bij procedure gezinshereniging		Functionaris gezinshereniging (Nidos) / door de gemeente gecontracteerde partij/ Vluchtelingenwerk	

7 Lokale samenwerkingsafspraken

Om de overgang van amv's bij het bereiken van de 18 jarige leeftijd en de periode hierna soepel te laten verlopen, is het van belang dat de gemeente, Nidos en contractpartner op basis van deze handreiking lokale samenwerkingsafspraken maken.

In deze samenwerkingsafspraken wordt minimaal stilgestaan bij:

- Informatieverzameling ten behoeve van advisering aan de jongere & overdracht
 - Eventuele afspraken over de wijze waarop informatieverzameling¹ in het professionele netwerk plaatsvindt ten behoeve van advisering aan de jongere en overdracht ten behoeve van de overgang van 18- naar 18+ en/of het zelfstandig wonen.
- Vervolghuisvesting
 - Leeftijdsgrens inschrijving bij woningcorporaties en wijze waarop
 - Vaststellen wat passende vervolghuisvesting is gezien de inkomenspositie van de jongere
 - Afspraken over de wijze waarop aanmelding voor het huisvestingsproces via de taakstelling verloopt
 - Afspraken over de wijze waarop afstemming over de voortgang van vervolghuisvesting plaats gaat vinden.
- Inkomensvoorziening
 - Vaststellen wat minimale inkomenspositie is van de jongeren gezien het gemeentelijk beleid
 - Termijn waarbinnen tijdig een (bijzondere) bijstandsaanvraag kan worden ingediend
 - Afspraken over overbruggingsmogelijkheden voor doorgaande lijn inkomensvoorziening
- Eventuele vervolgbegeleiding
 - Contact met door de gemeente aangestelde organisatie(s) voor eventuele vervolgbegeleiding als de jongere volledig zelfstandig gaat wonen.
- Overig
 - de wijze waarop de begeleiding complementair aan elkaar plaatsvindt (ieder vanuit zijn eigen rol) als de jongere in de Verlengde opvang zit en inburgering plichtig is of vanuit de gemeente een andere vorm van begeleiding wordt ingezet zoals verlengde jeugdhulp en integratie.
 - Hoe en door wie welke informatie wordt uitgewisseld² om, indien nodig, specifieke zorg voor de jongeren te regelen en afspraken te maken over de verantwoordelijkheid(verdeling).
 - De wijze waarop procesbewaking en periodiek overleg plaatsvindt.

Randvoorwaardelijk is het van belang dat de gemeente samenwerkingsafspraken maakt met woningcorporaties over passende huisvesting voor voormalig amv op basis van de taakstelling.

¹ Informatie-uitwisseling moet voldoen aan vereisten van privacywetgeving

² Informatie-uitwisseling moet voldoen aan vereisten van privacywetgeving.

8 Begrippenlijst

Amv	Alleenstaande minderjarige vreemdeling, die bij aankomst in Nederland minderjarig is en alleen naar Nederland is gekomen. Een minderjarige vreemdeling wordt als alleenstaand aangemerkt, indien deze bij binnenkomst niet wordt begeleid en/of verzorgd door ouders en/of een andere persoon die het gezag over de jongere heeft. De alleenstaande minderjarige vreemdeling valt onder voogdij van Nidos. De afkorting "amv's" wordt gebruikt als meervoudsvorm.
OWG	Opvang en Wonen in Gezinsverband. Naast de term OWG wordt ook de term opvanggezinnen gebruikt. Amv's tot en met 14 jaar, met en zonder verblijfsstatus, worden in deze opvanggezinnen geplaatst onder verantwoordelijkheid van Nidos.
KSO	Kleinschalige opvang (huisvesting, begeleiding) uitgevoerd door Contractpartners in opdracht van Nidos. Daarnaast voert Nidos de kleinschalige opvang deels zelf uit binnen de Nidos Eigen Opvang (NEO). In deze kleinschalige opvang worden vanuit de COA opvang amv's van 15 jaar en ouder geplaatst, zodra zij een verblijfsvergunning krijgen.
Verlengde opvang	Verlengde opvang en begeleiding van voormalige amv met status van 18 tot maximaal 21 jaar in een opvanggezin (OWG) of binnen de kleinschalige opvang (KSO). Er is ook een ambulante variant mogelijk waarbij de jongere al wel zelfstandig gaat wonen, maar hierbij begeleiding blijft ontvangen vanuit de Verlengde opvang.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

december 2022

vng.nl

Q&A bij handreiking 'Overgang bij amv's met verblijfsvergunning die 18 jaar worden'

Via deze Q&A geven VNG en Nidos antwoord op vragen die zijn gesteld naar aanleiding van de handreiking. Op dit moment publiceren we alvast de vragen die we direct kunnen beantwoorden. Snel daarna volgt een aanvulling met antwoorden op verdere vragen, zoals over nareis en gezinshereniging, begeleiding procedure gezinshereniging, huisvestingstaakstelling gemeenten, inkomen en maatschappelijke begeleiding.

1. Welke doelgroep kan gebruik maken van de verlengde opvang?

Vanaf 2023 kunnen amv's met een verblijfsvergunning die 18 jaar worden, langer in hun opvanggezin of de kleinschalige opvang blijven wonen en worden begeleid. Ook is het mogelijk om ambulante begeleiding te ontvangen bij zelfstandige huisvesting na verblijf in de kleinschalige opvang of het opvanggezin.

Als het gaat om jongeren die op dit moment meerderjarig zijn en in de KSO verblijven kan deze jongere vanaf 28 december 2022 aangemeld worden voor de verlengde opvang bij Nidos, indien het eventueel lopende contract tussen de gemeente en de contractpartner voor deze jongere ontbonden kan worden. Het aanmelden verloopt via de mentor van de contractpartner bij Nidos. De jongeren die meerderjarig zijn en in een opvanggezin wonen, worden door Nidos omgezet naar de Verlengde opvang. De huidige (raam)overeenkomsten tussen gemeenten en Nidos voor deze jongeren worden ontbonden. Hierover zal de gemeente een brief ontvangen van Nidos.

2. Is de Verlengde opvang ook mogelijk voor Oekraïense jongeren die onder voogdij van Nidos staan?

Oekraïense jongeren die onder voogdij van Nidos staan, kunnen gebruik maken van de Verlengde opvang. Wel is de voorwaarde dat de jongere een verblijfsticker heeft. Oekraïense jongeren kunnen geen aanspraak maken op de taakstelling, tenzij ze via een asielpcedure een verblijfstatus hebben gekregen.

Als een Oekraïense jongere wel in Nidos opvang woont, maar niet onder voogdij van Nidos staat, dan kan de jongere na 18 jaar gebruik maken van de Gemeentelijke Opvang en niet van de Verlengde opvang.

3. In de handreiking staat dat de maximale wachttermijn voor vervolghuisvesting via de taakstelling 6 maanden is. Wat kan een gemeente doen als de wachttijd langer is dan 6 maanden?

Van belang is dat deze jongeren, net als alle andere statushouders tot de aanpak huisvesting aandachtsgroepen behoren. De gemeente regelt dit in de huisvestingsverordening en in de prestatieafspraken met de woningcorporaties. In de praktijk kan het zijn dat een wachttijd langer dan 6 maanden zal zijn in een gemeente. In dat geval kan de gemeente ervoor kiezen

om jongeren al in een vroeg stadium aan de wachtlijst toe te voegen, zodat tegen de tijd dat de jongere een beroep doet op deze huisvesting hij zich al bovenin de wachtlijst bevindt. Over de wijze waarop dit gebeurt, kan de gemeente lokale samenwerkingsafspraken maken met woningcorporatie(s), Nidos en contractpartner(s).

De termijn van 6 maanden start vanaf het moment dat de jongere een keuze heeft gemaakt voor zelfstandige huisvesting. Hoe dit proces precies verloopt, wordt vastgelegd in de lokale samenwerkingsafspraken.

4. Wat als de jongere gebruik maakt van de Verlengde opvang en inburgering plichtig is?

Als de jongere inburgering plichtig is, dan ontvangt de jongere begeleiding van de gemeente in zijn/haar inburgeringsproces. Dit bestaat uit een brede intake, een plan inburgering en participatie, maatschappelijke begeleiding en een inburgeringstraject.

Het kan zijn dat de jongere in een inburgeringstraject zit, voordat hij kiest tussen verlengde opvang of volledig zelfstandig wonen. In dat geval raadpleegt de jeugdbeschermer ook de begeleider(s) van het inburgeringstraject om tot een advies aan de jongere te kunnen komen.

Het kan ook zijn dat tijdens de verlengde opvang de jongere inburgeringsplichtig wordt. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de jongere geen MBO niveau 2 diploma haalt of (regulier) onderwijs niet passend is. Als de jongere inburgering plichtig wordt, wordt hij hierover geïnformeerd door het DUO. De jongere dient zich te melden bij de gemeente. Meer informatie over de kwalificatie en inburgeringsplicht voor jongeren kun je vinden in de handreiking vanuit Divosa: <https://www.divosa.nl/wet-inburgering-vraag-en-antwoord#leerroutes-en-onderwijs--schoolgaande-jongeren>.

Het kan zijn dat er overlap zit in de begeleiding verlengde opvang en de begeleiding op inburgering. Het advies is om hierover lokale samenwerkingsafspraken te maken (zie ook hoofdstuk 7 van de handreiking).

Voor meer informatie over de wet inburgering verwijzen we naar: Vraag en antwoord Wet inburgering | Divosa

5. Hoe ziet de terugkeeroptie eruit? En tot wanneer kun je dit aanvragen?

Net als bij verlengde pleegzorg, biedt Nidos hier de terugkeeroptie bij Verlengde Opvang. Mocht het aan de orde zijn dat een jongere spijt heeft van zijn keuze om volledig zelfstandig te gaan wonen en het gaat niet goed, dan kan een jongere contact opnemen met Nidos of de contractpartner. Dan komt er eerst een mentor of OWG18+-begeleider langs om te kijken wat er nodig is en wat de jongere zou willen. Op basis daarvan wordt bekeken of de jongere met ambulante begeleiding (variant B van Verlengde opvang) geholpen is of dat de jongere terug verhuist naar het opvanggezin/kleinschalige opvang (indien mogelijk) of anderszins. De terugkeeroptie kan tot 21 jaar worden aangevraagd.

De terugkeeroptie is mogelijk voor jongeren die gebruik hebben gemaakt van de Verlengde opvang en voor jongeren die na 1 januari 2023 18 jaar worden en volledig zelfstandig gaan wonen.

6. Wat gebeurt er als opvangouder(s) geen verlengde opvang willen of kunnen bieden?

In dat geval kijkt de OWG18+ begeleider samen met de jongere wat de voorkeur heeft: dat Nidos zich inspant een nieuw opvanggezin in de buurt te vinden (en als dat niet lukt een naburig KSO) of dat de jongere over wil gaan tot zelfstandig wonen, al dan niet met ambulante begeleiding (variant B

van Verlengde opvang). Een nieuw opvanggezin zoekt Nidos bij voorkeur binnen dezelfde gemeente en als dat niet mogelijk is in een naburige gemeente, zodat er voor de jongere een doorgaande lijn is in zijn omgeving.

7. Wat gebeurt er wanneer de jongere gaat samenwonen met zijn gezin in het kader van gezinshereniging?

Wanneer een jongere (van 18 jaar en ouder) gezinshereniging heeft aangevraagd wordt deze juridisch begeleid door Nidos, Vluchtelingenwerk of een lokale partij. Echter, wanneer de jongere vanuit de opvang (OWG of KSO) gaat samenwonen met het overgekomen gezin, stopt de persoonlijke begeleiding van de jongere door de contractpartner en Nidos. Nidos is in die situatie ook geen voogd meer.

Gaat het om nareizende ouders dan ontvangen zij maatschappelijke begeleiding vanuit de wet inburgering. Dit is niet van toepassing op de (ex-)amv. Terwijl de jongere soms wel begeleiding nodig heeft. Het weer samenwonen met het gezin van herkomst kan namelijk leiden tot spanningen.

Het is aan de gemeenten om ondersteuning te bieden aan de (ex)amv'er. Dit kan bijvoorbeeld via jongerenwerk. Wanneer de jongere inburgeringsplichtig wordt, ontvangt hij/zij ook persoonlijk maatschappelijke begeleiding.

8. Nidos begeleidt een jongere in de Verlengde opvang bij de gezinshereniging totdat de fase waarin het traject zich bevindt, is afgerond. Daarna volgt overdracht aan de door de gemeente gecontracteerde partij of Vluchtelingenwerk. Welke fasen onderscheidt Nidos in dit traject?

Na de 18e verjaardag van de jongere rondt Nidos de fase van de gezinshereniging af en draagt de jongere over aan de door de gemeente gecontracteerde partij of Vluchtelingenwerk.

De gezinsherenigingsprocedure kent een aantal fasen:

Fase 1 (aanvraag): intake, indienen aanvraag gezinshereniging, betalen leges, nasturen aanvullende stukken en verzorgen vertalingen.

Fase 2 (herstel verzuim): beantwoorden herstelverzuimbrieven.

Fase 3 (nader onderzoek): nader onderzoek, gehoor en/ of DNA-onderzoek.

Fase 4 (beschikking en vervolg): positieve of negatieve beschikking. In geval van negatieve beschikkingen indienen van bezwaar: na bezoek aan advocaat.

Juli 2023